

หน่วยการเรียนรู้ที่ 1 :
ความเป็นพลเมืองในยุคดิจิทัล

รายวิชา GEN0304 รู้เท่าทันดิจิทัลดิจิทัล

วัตถุประสงค์

- มีความรู้ ความเข้าใจ เกี่ยวกับคุณลักษณะที่ดีของพลเมืองดิจิทัล
- มีความรู้ ความเข้าใจ เกี่ยวกับทักษะการเป็นพลเมืองดิจิทัล

Today Outline

1. อินเทอร์เน็ตในศตวรรษที่ 21
2. ความฉลาดทางดิจิทัลที่จำเป็นใน ศตวรรษที่ 21
3. ความหมายของพลเมือง
4. ความหมายของพลเมืองดิจิทัล
5. คุณลักษณะที่ดีของพลเมือง
6. ทักษะในการเป็นพลเมืองดิจิทัล

---

1. อินเทอร์เน็ตในศตวรรษที่ 21

- <https://thaidigizen.com/digital-citizenship/ch1-digital-citizenship/>

อินเทอร์เน็ตปฏิวัติโลกแห่งการสื่อสาร

- การสื่อสารกับคนที่อยู่อีกซีกโลกเพียงนิ้วสัมผัสด้วยราคาที่ถูกลงมาก
- การใช้แพลตฟอร์มอย่างอินสตาแกรม (Instagram) เปิดร้านขายของออนไลน์โดยแทบไม่มีต้นทุนใดๆ
- การทำงานร่วมกับผู้อื่นเพื่อสร้างสารานุกรมที่ใหญ่ที่สุดในโลกอย่างวิกิพีเดีย (Wikipedia)
- การสร้างสรรค์เนื้อหาและเผยแพร่ให้คนทั่วโลกเห็นผ่านยูทูบ (YouTube) จนคุณอาจกลายเป็นคนโด่งดังเหมือนจัสติน บีเบอร์
- การใช้เฟซบุ๊ก (Facebook) ของประชาชนชาวอียิปต์เพื่อโค่นล้มระบอบเผด็จการ

89.5% ของคนไทย

สามารถเข้าถึงอินเทอร์เน็ตได้

- คิดจากจำนวนประชากร 57 ล้านคน ใน 71.6 ล้านคน

คนไทยใช้เวลาเฉลี่ยกับอินเทอร์เน็ต

7 ชั่วโมง 25 นาที

- คิดเป็น 1 ใน 4 ของเวลาแต่ละวันเลยทีเดียว

สถิติปี 66 ของคนไทย : การเข้าถึงและใช้อินเทอร์เน็ต

- คนไทยเองก็เข้าถึงและใช้อินเทอร์เน็ตเป็นส่วนหนึ่งของชีวิตประจำวันมากขึ้นเรื่อยๆ
- นอกจากนั้นกิจกรรมต่างๆ ที่เราทำล้วนเกี่ยวพันกับอินเทอร์เน็ต
  - การแบ่งปันช่วงเวลาดีๆ กับเพื่อนในโซเชียลมีเดีย
  - การติดตามข่าวสารบ้านเมือง
  - การค้นหาข้อมูลสุขภาพ
  - การดูทีวีและฟังเพลงออนไลน์
  - การซื้อสินค้าออนไลน์
  - การมีส่วนร่วมทางการเมืองในฐานะพลเมือง

ผลกระทบโลกยุคดิจิทัล

- สร้างโอกาสและความท้าทายใหม่ๆ ให้กับพลเมืองในศตวรรษที่ 21
- ใช้อินเทอร์เน็ตราวกับมันเป็นส่วนหนึ่งของชีวิตไปแล้ว
- คนจำนวนมากยังขาดทักษะและความรู้ที่จำเป็นต่อการใช้ประโยชน์จากโอกาสดังกล่าว
- ยังไม่รู้วิธีลดผลกระทบจากความเสี่ยงในโลกออนไลน์
- ขาดความเข้าใจเรื่องสิทธิและความรับผิดชอบในโลกยุคดิจิทัล

ความเป็นพลเมืองดิจิทัล (Digital citizenship)

- แนวคิดและแนวปฏิบัติที่สำคัญซึ่งจะช่วยให้พลเมืองเรียนรู้ว่าจะใช้ประโยชน์จากเทคโนโลยีดิจิทัลและปกป้องตนเองจากความเสี่ยงต่างๆ อย่างไร
- ทำให้ทั้งรู้จักเคารพสิทธิของตนเองและมีความรับผิดชอบต่อสังคมในโลกสมัยใหม่
- เข้าใจผลกระทบของเทคโนโลยีดิจิทัลที่มีต่อสังคม
- ใช้มันเพื่อสร้างการเปลี่ยนแปลงทางสังคมในเชิงบวก

อินเทอร์เน็ตกับการเปลี่ยนแปลง 2 มิติ

1. อินเทอร์เน็ตในฐานะ**การปฏิวัติด้าน “เทคโนโลยี”** การสื่อสาร นั้นคือความสามารถเฉพาะตัวในทางเทคโนโลยีของอินเทอร์เน็ตนั้นถือเป็นการเปลี่ยนแปลงครั้งใหญ่
2. อินเทอร์เน็ตในฐานะ**การปฏิวัติที่นำไปสู่ “ผลลัพธ์ทางสังคม”** ใหม่ๆ ทั้งในมิติเศรษฐกิจ สังคม การเมือง ไปจนถึงระดับชีวิตประจำวันของผู้คน

สรุปคุณสมบัติด้านการสื่อสารของอินเทอร์เน็ต

- ทำให้ทรัพยากรสื่อสารมีราคาถูกลง และไม่ได้อยู่ในมือผู้มีอำนาจเพียงไม่กี่คน
- ทำให้การสื่อสารไร้พรมแดนและก้าวข้ามข้อจำกัดเชิงพื้นที่
- ทำให้ผู้ใช้ปฏิสัมพันธ์กับเครือข่ายข้อมูล บุคคล สถาบันต่างๆ
- ทำให้ผู้ใช้กลายเป็นผู้สร้างสรรค์เนื้อหาได้ด้วยตนเอง แทนที่จะเป็นผู้รับข้อมูลด้านเดียว
- ทำให้เราสามารถเชื่อมต่อได้ทุกที่ ทุกเวลา ทุกอุปกรณ์
- สามารถปรับการสื่อสารให้สอดคล้องกับความต้องการส่วนบุคคล (personalization)
- เป็นสื่อผสมที่หลอมรวมทั้งภาพ ตัวหนังสือ เสียง ภาพเคลื่อนไหว เข้าด้วยกัน

อินเทอร์เน็ตกับการปฏิวัติสังคม

- อินเทอร์เน็ตส่งผลกระทบต่อทางสังคมในหลายแง่มุม บางคนจินตนาการว่าอินเทอร์เน็ตจะนำพาการเปลี่ยนแปลงเชิงอุดมคติ
- คำถามที่ว่าอินเทอร์เน็ตจะสร้างสังคมที่ดีขึ้นหรือแย่ลงนั้นเป็นข้อถกเถียงสำคัญแห่งยุคสมัย

---

2. ความฉลาดทาง ดิจิทัลที่จำเป็น ในศตวรรษที่ 21

- <http://www.komchadluek.net/news/edu-health/249822>

โจทย์

“เยาวชนจะเรียนรู้ ‘ความพอดี’ ในการใช้สื่อยุคดิจิทัลอย่างไร”

“ทักษะใดบ้างที่จำเป็นเพื่อให้พวกเขาสามารถเรียนรู้ และอยู่รอดได้ในฐานะพลเมืองในยุคดิจิทัล”

ความฉลาดทางดิจิทัล (Digital Intelligence: DQ)

- **ระดับที่ 1 การเป็นพลเมืองในยุคดิจิทัล (Digital Citizenship):**
ความสามารถในการใช้เทคโนโลยีและสื่อในโลกยุคดิจิทัลได้อย่างเกิดประโยชน์ มีความรับผิดชอบและปลอดภัย
- **ระดับที่ 2 ความคิดสร้างสรรค์ในยุคดิจิทัล (Digital Creativity):**
ความสามารถในการผนวกทักษะในการสร้างสรรค์ข้อมูลและเปลี่ยนความคิดใหม่ๆ ให้เป็นความจริงด้วยการใช้เครื่องมือดิจิทัล
- **ระดับที่ 3 ผู้ประกอบการยุคดิจิทัล (Digital Entrepreneurship)**
ความสามารถในการใช้สื่อดิจิทัลและเทคโนโลยีเพื่อแก้ปัญหาที่ท้าทายใหม่ๆ ในโลก หรือเพื่อสร้างโอกาสใหม่ๆ

---

3. ความหมายของพลเมือง

- <https://thaidigizen.com/digital-citizenship/ch1-digital-citizenship/>

ความหมายของพลเมือง

สำนักงานราชบัณฑิตยสภาให้นิยาม “พลเมือง” ว่าเป็น คนที่มีสิทธิและหน้าที่ในฐานะประชาชนของประเทศใดประเทศหนึ่ง หรือประชาชนที่อยู่ภายใต้การปกครองเดียวกันและมักมีวัฒนธรรมเดียวกัน ส่วนในความเข้าใจของคนทั่วไป พลเมืองคือบุคคลที่เกิดในประเทศนั้นๆ หรือได้รับสัญชาติและมีความจงรักภักดีต่อรัฐ รวมทั้งหมายถึงกลุ่มคนที่มีสิทธิและความรับผิดชอบร่วมกันในฐานะสมาชิกของสังคม อย่างไรก็ตาม ทุกวันนี้เราดำรงชีวิตทำงาน และเรียนรู้อยู่ในสังคมที่เชื่อมต่อกันในระดับโลก อีกทั้งเรายังทำกิจกรรมต่างๆ ในโลกออนไลน์มากขึ้นเรื่อยๆ จนโลกเสมือนและโลกจริงแทบจะหลอมรวมเป็นเนื้อเดียวกัน การนิยามความเป็นพลเมืองโดยยึดติดกับ “ประเทศใดประเทศหนึ่ง” และละเลยข้อเท็จจริงที่ว่าชีวิตของเราส่วนหนึ่งได้เข้าไปอยู่ในโลกดิจิทัล อาจไม่สอดคล้องกับความเป็นจริงในโลกสมัยใหม่อีกต่อไป

---

4. ความหมายของพลเมืองดิจิทัล

- <https://thaidigizen.com/digital-citizenship/ch1-digital-citizenship/>
- [http://www.stou.ac.th/study/sumrit/1-59\(500\)/page2-1-59\(500\).html](http://www.stou.ac.th/study/sumrit/1-59(500)/page2-1-59(500).html)

Digital Citizens : พลเมืองดิจิทัล

- พลเมืองดิจิทัล หรือ Digital Citizens เป็นกระแสที่แพร่หลายไปทั่วโลกนับตั้งแต่อินเทอร์เน็ตและเทคโนโลยีสารสนเทศได้เข้ามามีบทบาทในการดำเนินกิจกรรมด้านต่างๆ ในชีวิตประจำวัน
- เพราะฉะนั้นจึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่**ทุกคนควร เสริมสร้างศักยภาพ**การใช้เทคโนโลยีดังกล่าวอย่างชาญฉลาดและก้าวเข้าสู่ความเป็นพลเมืองในยุคดิจิทัลได้อย่างภาคภูมิ

คุณลักษณะเบื้องต้นของพลเมืองดิจิทัล

- การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศอย่างสม่ำเสมอและมีประสิทธิภาพเป็นคุณลักษณะเบื้องต้นของการเป็นพลเมืองในยุคดิจิทัล
- บุคคลจะต้องมีทักษะและความรู้ที่หลากหลายในการใช้อินเทอร์เน็ตผ่านอุปกรณ์และช่องทางการสื่อสารประเภทต่างๆ เช่น โซเชียลเน็ตเวิร์ก (Facebook, Twitter, Instagram, Line) และอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์รูปแบบใหม่ (แท็บเล็ต และมือถือสมาร์ทโฟน) เป็นต้น
- ใช้เทคโนโลยีดังกล่าวในทางที่จะก่อให้เกิดประโยชน์ต่อบุคคลอื่นและสังคม เช่น การเคารพสิทธิและหน้าที่ของผู้อื่นตลอดจนการใช้เทคโนโลยีเพื่อสื่อสารกับภาครัฐและภาคเอกชนเพื่อก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในทางที่ดีและถูกต้อง

นิยามความเป็นพลเมืองดิจิทัลออกเป็น 3 มิติ

1. ความเป็นพลเมืองชาติตามชนบ (Traditional citizenship)
  1. การมีความรู้เกี่ยวกับรัฐบาลและหน้าที่พลเมือง**ตามกฎหมาย** เช่น การไปเลือกตั้งและจ่ายภาษี
2. ความเป็นพลเมืองโลก (Global citizenship)
  1. แนวคิดความเป็นพลเมืองโลกตระหนักถึง**ความเชื่อมโยงและการพึ่งพาอาศัยกันในระดับโลก** และมีจิตสำนึกร่วมถึงปัญหาในระดับโลก เช่น ปัญหาโลกร้อน
3. ความเป็นพลเมืองดิจิทัล (Digital citizenship)
  1. แนวคิดความเป็นพลเมืองดิจิทัลพูดถึง**ความสามารถในการใช้อินเทอร์เน็ตเพื่อมีส่วนร่วมในสังคมเศรษฐกิจดิจิทัล**อย่างมีประสิทธิภาพ มีความรับผิดชอบ และปลอดภัย

---

5. คุณลักษณะที่ดีของพลเมือง ดิจิทัล

<https://thaidigizen.com/digital-citizenship/ch1-digital-citizenship/>

คุณลักษณะที่ดีของพลเมืองดิจิทัล ประกอบด้วย

1. การ**ตระหนัก**ถึงความสามารถในการเข้าถึงเทคโนโลยีสารสนเทศของผู้อื่น
2. การเป็นผู้ประกอบการและผู้บริโภคที่**มีจริยธรรม**
3. การเป็นผู้ส่งสารและรับสารที่**มีมารยาท**
4. การ**เคารพต่อกฎหมาย**และกฎระเบียบ
5. การใช้เทคโนโลยีให้มีความเหมาะสมและ**ไม่ส่งผลเสียต่อสุขภาพ**
6. เรียนรู้วิธีการ**เสริมสร้างความปลอดภัย**ในการใช้เทคโนโลยี

6. ทักษะการเป็นพลเมืองดิจิทัล

<http://www.komchadluek.net/news/education/249822>

8 ทักษะที่เด็กเยาวชนยุคใหม่ควรเรียนรู้ ในการเป็นพลเมืองยุคดิจิทัล

ทักษะในการรักษาอัตลักษณ์ที่ดีของตนเอง (Digital Citizen Identity):

ความสามารถในการสร้างและบริหารจัดการอัตลักษณ์ที่ดีของตนเองได้อย่างดีทั้งในโลกออนไลน์และโลกความจริง

ทักษะในการจัดสรรเวลาหน้าจอ (Screen Time Management):

ความสามารถในการบริหารเวลาที่ใช้อุปกรณ์ยุคดิจิทัล และสามารถทำงานที่หลากหลายในเวลาเดียวกันได้

ทักษะในการรับมือ กับการคุกคามทางโลกออนไลน์ (Cyberbullying Management):

ความสามารถในการรับรู้อะไรและรับมือการคุกคามข่มขู่บนโลกออนไลน์ได้อย่างชาญฉลาด

ทักษะในการรักษาความปลอดภัยของตนเอง ในโลกออนไลน์ (Cybersecurity Management):

ความสามารถในการป้องกันข้อมูลด้วยการสร้างระบบความปลอดภัยที่เข้มแข็ง และป้องกันการโจรกรรมข้อมูลหรือการโจมตีออนไลน์ได้

ทักษะในการรักษาข้อมูลส่วนตัว (Privacy Management):

มีสติคิดถึงการบริหารจัดการข้อมูลส่วนตัว โดยเฉพาะการแชร์ข้อมูลออนไลน์ เพื่อป้องกันความเป็นส่วนตัวของตัวเองและผู้อื่น

ทักษะการคิดวิเคราะห์ที่มีวิจารณญาณที่ดี (Critical Thinking):

ความสามารถในการวิเคราะห์แยกแยะระหว่างข้อมูลที่ถูกต้องและข้อมูลที่ผิด ข้อมูลที่มีเนื้อหาดีและข้อมูลที่เข้าข้างมันตราย ข้อมูลที่คัดลอกออนไลน์ที่น่าเชื่อถือและไม่น่าเชื่อถือได้

ทักษะในการบริหารจัดการข้อมูล ที่ผู้ใช้งานมีการทิ้งไว้บนโลกออนไลน์ (Digital Footprints):

ความสามารถในการเข้าใจธรรมชาติของการใช้ชีวิตในโลกดิจิทัลว่าจะหลงเหลือร่องรอยข้อมูลทิ้งไว้บนธรรมานะในเชิงเข้าโจมตีรหัสที่อาจเกิดขึ้น เพื่อการดูแลดีเดส์ให้ดีมีความรับผิดชอบ

ทักษะการใช้เทคโนโลยีอย่างมีจริยธรรม (Digital Empathy):

ความเห็นอกเห็นใจ และเข้าใจความรู้สึกผู้อื่นบนโลกออนไลน์

8 ทักษะที่เด็กเยาวชนยุคใหม่ควรเรียนรู้

1) ทักษะในการรักษาอัตลักษณ์ที่ดีของตนเอง

(Digital Citizen Identity)

2) ทักษะในการจัดสรรเวลาหน้าจอ

(Screen Time Management)

3) ทักษะในการรับมือกับการคุกคามทางโลกออนไลน์

(Cyberbullying Management)

4) ทักษะในการรักษาความปลอดภัยของตนเองใน

โลกออนไลน์ (Cybersecurity Management)

5) ทักษะในการรักษาข้อมูลส่วนตัว

(Privacy Management)

6) ทักษะการคิดวิเคราะห์ที่มีวิจารณญาณที่ดี (Critical

Thinking)

7) ทักษะในการบริหารจัดการข้อมูลที่ผู้ใช้งานมีการ

ทิ้งไว้บนโลกออนไลน์ (Digital Footprints)

8) ทักษะการใช้เทคโนโลยีอย่างมีจริยธรรม (Digital

Empathy)

อ้างอิง

http://www.infocommmju.com/icarticle/images/stories/icarticles/ajwittaya/Digital_Quotient1.pdf

<https://thematter.co/thinkers/digital-footprint-and-privacy/25169>

<http://www.komchadluek.net/news/edu-health/249822>

<https://thumbsup.in.th/2016/10/how-digital-intelligence-important-for-all-children/>

<https://thaidigizen.com/digital-citizenship/ch1-digital-citizenship/>

[http://www.stou.ac.th/study/sumrit/1-59\(500\)/page2-1-59\(500\).html](http://www.stou.ac.th/study/sumrit/1-59(500)/page2-1-59(500).html)

คำถาม

---

1. อธิบายความหมายของคำว่า “**พลเมืองดิจิทัล**”
2. ให้นักศึกษาลองจินตนาการว่า ถ้าเราไม่มี “**คุณสมบัติในการเป็นพลเมืองในยุคดิจิทัล**”
ที่ดีใน 6 ข้อต่อไปนี้ จะมีผลอย่างไร และต้องมีแนวทางแก้ไขอย่างไร
  1. การ**ตระหนัก**ถึงความสามารถในการเข้าถึงเทคโนโลยีสารสนเทศของผู้อื่น
  2. การเป็นผู้ประกอบการและผู้บริโภคที่**มีจริยธรรม**
  3. การเป็นผู้ส่งสารและรับสารที่**มีมรรยาท**
  4. การ**เคารพต่อกฎหมาย**และกฎระเบียบ
  5. การใช้เทคโนโลยีให้มีความเหมาะสมและ**ไม่ส่งผลเสียต่อสุขภาพ**
  6. เรียนรู้วิธีการ**เสริมสร้างความปลอดภัย**ในการใช้เทคโนโลยี